A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. január 13. *

A C-175/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia) a Bírósághoz 2002. május 13-án érkezett, 2002. március 8-i határozatával terjesztett elő az előtte

F. J. Pape

és

a **Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai P. Jann tanácselnök, A. Rosas, K. Lenaerts, S. von Bahr és K. Schiemann (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: L. A. Geelhoed,
hivatalvezető: M.-F. Contet főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. január 22-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— a holland kormány képviseletében H. G. Sevenster, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében J. Flett és H. van Vliet, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. március 4-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya — ugyanúgy, mint a C-174/02. sz., Streekgewest Westelijk Noord-Brabant-ügyben (ugyanezen a napon hozott ítélet [EBHT 2005., I-85. o.], a továbbiakban: az SWNB-ügyben hozott ítélet) — az EK-Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének értelmezése (jelenleg az EK 88. cikk (3) bekezdése).

2 A jelen kérelmet az F. J. Pape mezőgazdasági termelő és a Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (földművelésügyi, környezetvédelmi és halászati miniszter) közötti jogvitában terjesztették elő a trágyafelesleg után fizetendő, a mezőgazdasági termelőre az 1986. november 27-i Meststoffenwet (a trágyára vonatkozó törvény, *Staatsblad* 1986, 598) 13. cikkének alkalmazásával kiszabott adó tárgyában, azon az alapon, hogy az adót az EK-Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt végrehajtási tilalom megsértésével vezették be.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 A Szerződés 93. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék a 92. cikk értelmében nem egyeztethető össze a közös piaccal, haladéktalanul megindítja az előző bekezdés szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre."

A nemzeti szabályozás

4 Az 1987. április 22-i rendelet (*Staatsblad* 1987, 189) alapján 1987. május 1-jén hatályba lépett Meststoffenwet 13. cikke adót vezetett be Hollandiában a trágyafeleslegre „az alábbiakkal összefüggő kiadások fedezésére:

(a) a 9. cikk szerinti trágyatanács eszközeinek beszerzése;

(b) a 9. cikk (4) bekezdése szerinti hozzájárulás;

(c) a trágyafelesleg hatékony eltávolítását, szállítását, kezelését, feldolgozását vagy megsemmisítését magában foglaló infrastruktúra kialakítása;

(d) a III–IV. fejezet végrehajtásával kapcsolatos felügyelet".

5 Az adófizetési kötelezettség a trágya termelésével keletkezik. Az adott időszakra (általában egy naptári évre) vonatkozó adót adóbevallás alapján kell befizetni (általában az időszakot követő egyhónapos határidőn belül).

6 A Meststoffenwet 13. cikke által hivatkozott 9. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a trágyatanács hozzájárulást adhat többek között az állati ürülék szállításával kapcsolatos kiadásokhoz, ha meglátása szerint ez a törvény céljaival összhangban a hatékony feldolgozást és eltávolítást szolgálja. A holland kormány ezzel kapcsolatban megalkotta az 1989. április 25-i Reglement Mestbank inzake vangnetfunctie en Kwaliteitspremiëringssysteemet (a visszanyerési hálózati funkcióról és a minőségi prémiumrendszerről szóló rendelet, *Staatscourant* 1989, 86). Ez a rendelet 1989. április 1-jén lépett hatályba. A rendelet minőségi prémiumrendszer alapján támogatást helyezett kilátásba a jó minőségű trágya szállításához.

7 Hollandia e támogatásokat az 1988. július 26-i és 1989. január 16-i leveleiben jelentette be a Bizottságnak. A Bizottság 1989. március 10-i levelében közölte Hollandiával, hogy döntése szerint 1989 végéig nem emel kifogást a rendelettel szemben. Későbbi levélben a Bizottság megerősítette, hogy 1988. január 1-jétől a támogatás a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekintendő.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8 Mivel gazdaságában 1988-ban trágya termelődött, F. J. Papénak trágyafeleslege után adófizetési kötelezettsége keletkezett az 1988-as adóévre vonatkozóan. Az előírt egyhónapos határidőn belül azonban nem tett adóbevallást. Az 1989. március 31-én kézbesített adófizetési felszólításban ezen adóévre vonatkozóan a trágyafeleslege után 10 283,50 NLG adó és ugyanilyen összegű mulasztási bírság megfizetésére szólították fel.

9 F. J. Pape fellebbezést nyújtott be az Inspecteur van het Bureau Heffingen van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij-hoz (a Földművelésügyi, Környezetvédelmi és Halászati Minisztérium adóhivatalának ellenőre). Ez utóbbi csökkentette a trágyafeleslegre kivetett, az adófizetési felszólítás tárgyát képező adót 1 779,60 NLG-re, 177,96 NLG mulasztási bírsággal. F. J. Pape e határozat ellen keresettel fordult a Gerechtshof te Leeuwardenhez (Hollandia). Eközben az adóellenőr törölte a mulasztási bírságot. A Gerechtshof helybenhagyta ez utóbbi határozatát, a mulasztási bírság nélkül. Ezt követően F. J. Pape jogorvoslattal fordult a Hoge Raadhoz.

10 E jogorvoslati kérelem részben azon alapul, hogy a trágyafeleslegre 1988-ra vonatkozóan kivetett adóból származó jövedelem egy részét az 1989-es támogatás finanszírozására szánta, és az ezt is szolgálta.

11 Mivel úgy ítélte meg, hogy az alapügy eldöntése a Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének értelmezésétől függ, a Hoge Raad der Nederlanden felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Amíg valamely támogatási intézkedés végrehajtását nem engedélyezték, a [Szerződés] 93. cikke (3) bekezdésének harmadik mondata [...] alapján irányadó-e az e rendelkezésben előírt tilalom az olyan adó bevezetésére is, amelyből a szóban forgó törvény részben a fent említett intézkedést rendeli finanszírozni, függetlenül attól, hogy a tagállamok közötti kereskedelemben keletkezik-e bármilyen zavar, amely (részben) az adónak mint a támogatási intézkedés finanszírozási módszerének tudható be? Az e kérdésre adott válasz függ-e az adó és a támogatási intézkedés közötti kapcsolat erejétől, amennyiben az adóból származó bevételt ténylegesen az állami támogatásra fordítják, vagy egyéb körülményektől? Ilyen esetben melyek a releváns körülmények e szempontból?

2) Ha a támogatási intézkedés végrehajtására vonatkozó tilalom az azt finanszírozó adóra is irányadó, a [Szerződés] 93. cikke (3) bekezdésének közvetlen hatályára hivatkozva az adóalanyok vitathatják-e az adó teljes összegét, vagy pedig az adónak csak azon részét vitathatják, amelyet várhatóan a támogatási intézkedés finanszírozására költenek majd el, vagy ténylegesen erre költöttek el, miközben a támogatási intézkedés végrehajtása e rendelkezés értelmében tilos, vagy tilos volt?

3) Következik-e a közösségi jogból valamilyen különleges követelmény arra nézve, hogy miként kell meghatározni az adónak a [Szerződés] 93. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatában megfogalmazott tilalom alá eső részét olyan adó esetében, amelyet különböző célok fedezésére szánnak, amennyiben e célok finanszírozására léteznek a [Szerződés] 93. cikkének [...] tilalma alá nem tartozó egyéb források, ha a nemzeti adójogszabály nem rendelkezik a megosztásról? Ilyen esetben az adónak azt a részét, amely a [Szerződés] 93. cikkének [...] tilalma alá eső támogatási intézkedés finanszírozását szolgálja, az adó

kivetésének időpontjától függően becsléssel, vagy pedig a célhoz kötött adóból származó teljes bevételre és a különböző célokra eszközölt tényleges kiadásokra vonatkozó, a későbbiekben ismertté vált adatok alapján kell-e meghatározni?"

Az első kérdésről

12 Az első kérdés három különböző részből áll. A kérelmet előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt végrehajtási tilalom:

— vonatkozhat-e olyan adó kivetésére, amely valamely támogatás finanszírozását szolgálja,

— alkalmazandó-e akkor is, ha az adónak semmilyen hatása nincsen a tagállamok közötti kereskedelemre,

— alkalmazandó-e függetlenül attól, hogy milyen erős kapcsolat áll fent a célhoz kötött adó és a szóban forgó támogatási intézkedés között.

13 Először a kérdés harmadik részére célszerű válaszolni.

14 A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján az adók nem tartoznak a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá, hacsak nem valamely támogatási intézkedés finanszírozását szolgálják oly módon, hogy annak szerves részét képezik (a fent hivatkozott SWNB-ügyben hozott ítélet 25. pontja).

15 Ahhoz, hogy az adó vagy annak egy része valamely támogatási intézkedés szerves részének legyen tekinthető, az adó és a támogatás között a vonatkozó nemzeti szabályozás alapján kötelező hozzárendeltségi viszonynak kell fennállnia. Amennyiben fennáll ilyen viszony, az adóbevétel nagysága közvetlenül befolyásolja a támogatás jelentőségét, és ebből következően annak értékelését is, hogy a támogatás összeegyeztethető-e a közös piaccal (lásd e tekintetben a 47/69. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1970. június 25-én hozott ítélet [EBHT 1970., 487. o.] 17., 20. és 21. pontját, valamint a fent hivatkozott SWNB-ügyben hozott ítélet 26. pontját).

16 A Bíróság elé terjesztett iratok alapján nem lehet arra következtetni, hogy a Meststoffenwet által bevezetett adó és a trágya szállítására a Meststoffenwet 9. cikkének (4) bekezdése felhatalmazásával intézményesített állami támogatás között ilyen kötelező hozzárendeltségi viszony állna fent. A Meststoffenwet ugyanis a hatáskörrel rendelkező hatóságok mérlegelésére bízza az adóbevétel megosztását a különböző célok — így többek között a Meststoffenwet 9. cikkének (4) bekezdésében megjelölt cél — között. Az adóbevétel ennélfogva nem befolyásolja közvetlenül a támogatás jelentőségét, mivel más olyan, e törvény által megjelölt intézkedésekre is felhasználható, amelyek a Szerződés 92. cikkének (1) bekezdése (jelenleg az EK 87. cikk (1) bekezdése) értelmében nem rendelkeznek az állami támogatás minden jellemzőjével.

17 Ebből kifolyólag az első kérdés harmadik részére azt a választ kell adni, hogy a Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatában előírt végrehajtási tilalom nem alkalmazandó az adóra, ha az vagy a belőle származó bevétel egy meghatározott része nincsen kötelezően valamely támogatás finanszírozásához rendelve.

18 Tekintettel az első kérdés harmadik részére adott válaszra, e kérdés egyéb részeire, valamint a második és a harmadik kérdésre nem szükséges választ adni.

A költségekről

19 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Az EK-Szerződés 93. cikke (3) bekezdésének utolsó mondatában (jelenleg az EK-Szerződés 88. cikke (3) bekezdésének utolsó mondata) előírt végrehajtási tilalom nem alkalmazandó az adóra, ha az vagy a belőle származó bevétel egy meghatározott része nincsen kötelezően valamely támogatás finanszírozásához rendelve.

Aláírások